

فرهاد آئیش، بازیگر «برف بی صدا می بارد» شد

فرهاد آئیش اولین بازیگری است که حضور او در سریال تلویزیونی «برف بی صدا می بارد» قطعی شده است. به گزارش باشگاه خبرنگاران جوان با ادامه تصویربرداری سریال برف بی صدا می بارد به نویسندگی مسعود بهیپهانی‌نیا، زهرا پارسافر و طیبه شجری، کارگردانی پوریا آذربایجانی و تهیه‌کنندگی محمدرضا

محسن یزدی، مدیر شبکه مستند با حضور در تحریریه جام جم از حاشیه‌ها و اتفاقات مختلف این شبکه گفت

باید درهای آرشیو را باز کنیم

فاطمه شهردوست

رسانه

تج حدود ۱۱ سال پیش بود که در ادامه علاقه خیلی از مردم به داستان‌های واقعی و روایت‌هایی که آنها را به اسم مستند می‌شناسیم، شبکه‌ای با همین عنوان تاسیس شد. شبکه‌ای که از همان ابتدا علاوه بر پرداخت تخصصی و انحصاری به این دست از تولیدات، باعث شد تا خیلی از مستندسازان را جذب و به شکلی، زمینه‌ای را برای نمایش هرچه بیشتر کارهای آنها فراهم کند. این شبکه از همان روزهای اول شروع فعالیتش علاوه بر پخش مستندهای مختلف سرآه ارائه برنامه‌های تولیدی هم رفت، برنامه‌هایی که هرکدام نگاه مشخص و ویژه‌ای داشتند. «شب‌های مستند» یکی از این برنامه‌ها بود که هر شب یک مستند را پخش و بعد هم با دعوت از کارگردان هر فیلم، نقاط قوت و ضعف آن را بررسی می‌کرد و به چالش می‌کشید؛ چالشی که به گفته بسیاری از دانشجویان این رشته، برای آنها هم مفید بود. یکی دیگر از این تولیدات هم برنامه «نردبان» بود که با هدف پیدا کردن استعداد های جوان مستندساز در سراسر کشور آغاز به کار کرد. در کنار اینها، خرید مستندهای خارجی جذاب هم جزو موارد دیگری است که در این شبکه همچنان ادامه دارد. این روزها هم مدتی است که محسن یزدی سکان مدیریت این شبکه را به دست گرفته؛ شبکه‌ای که مثل دیگر شبکه‌ها چالش‌ها و گاهی کاستی‌هایی دارد که به دلیل طیف مخاطبان گسترده‌ای که با آن همراه شده است، کم و کیف آن را در گفت‌وگویی پابزدی جویا شدیم و از فراز و فرودهایی که این شبکه با آن دست و پنجه نرم می‌کند، برنامه‌های آینده، محدودیت در موضوعات و ... با هم صحبت کردیم.

از برنامه‌هایتان برای آینده شروع کنیم،قرار است چه تغییراتی رخ دهد؟

شانسی که ما داشتیم این بود به‌رغم آن‌که برخی‌ها می‌گویند خرابه‌ای ای را تحویل گرفتیم، اینجا (شبکه مستند) این‌طور نبود و ما انصافا جایی را تحویل گرفتیم که آبرودار و درست است. زمانی که کارمان را شروع کردیم در ذهن‌مان چند نکته بود. یکی آن‌که روند گذشته حفظ شود و بعد هم به این گذشته چیز تازه‌ای اضافه کنیم. من معتقد بودم که مستندهای آرشیوی به جهت این‌که آرشیو از مزیت‌های تلویزیون است، باید تقویت شود، تا جایی که آرشیو تلویزیون را در صفحه تلویزیون ببینیم. هم مستندهای آرشیوی داخلی و هم خارجی از مواردی بودند که روی آن تمرکز بیشتری کردیم. با این‌فضا می‌توانیم علاوه بر کاهش هزینه تولید در برخی مواقع، به دلیل جذابیته که آرشیو برای مخاطب دارد، جذبه کارها را هم افزایش دهیم. دوم هم این‌که پرداختن به تاریخ معاصر چه در دوره پهلوی و چه تاریخ انقلاب برای ما خیلی اهمیت داشت. به همین دلیل جدی به آن فکر کردیم و در حال تولید هستیم. در حوزه آرشیو هم با کمک دوستان مشغول انجام کارهایی هستیم که با همکاری سازمان قرار شده تا دسترسی خوبی به این آثار داشته باشیم.

یکی از نقدهایی که به تلویزیون می‌شود بحث آرشیو است، چرا که گاهی می‌بینیم یک‌سری از آرشیوها سر از شبکه‌های دیگری درمی‌آورد. آرشیوهایی که معلوم است برای تلویزیون بوده و به شکلی از این رسانه بیرون رفته است، به احتمال ۹۹ درصد ما بازهم چنین آرشیوهایی را داریم که دیده نشده است. شبکه مستند در دوره جدید در این حوزه چقدر می‌خواهد ورود پیدا کند؟

تلویزیون اینجا واقعا کمی کارش سخت است و البته از همان ابتدا صحبت کردیم و گفتند مشکلی در زمینه ارائه آرشیو به ما وجود ندارد. با این حال ارائه این آرشیوها به تهیه‌کنندگان سازوکار می‌خواهد. این ساز و کار زیرساخت لازم را دارد اما پول فراوان می‌خواهد. به هر حال این آرشیوها تا حدی در اختیار متقاضیان قرار می‌گیرد و بعد ممکن است به دلیل همان عدم وجود زیرساخت استفاده‌های مختلفی از آن شود. با وجود این بازهم به نظر شخص من اگر در آرشیو باز شود و قدری از آن، این طرف و آن طرف برود، بازهم می‌ارزد به این‌که آن در بسته بماند.

جشنواره مستند موضوع دیگری است که بحث اختتامیه آن هنوز وجود دارد، این اتفاق قرار است چطور رخ دهد؟

جشنواره مستند برای ما خیلی مهم است و از خدادهای مهم سازمان هم محسوب می‌شود. ما خیلی دوست داشتیم مراسمی را برای آن برگزار کنیم اما به دلیل شرایط روز تصمیم گرفتیم تا به‌صورت برنامه تلویزیونی زنده به سرآخ آن برویم و آن را برگزار کنیم؛ اتفاقی که اواخر آبان ماه پخش می‌شود.

هر سال جشنواره به شکلی مستند های زیادی از جوان‌ترها را در فضا های مختلف از جمله تلویزیون پخش می‌کند، امسال هم در نردبان آن اندازه‌ای این اتفاق رخ داد. با این حال باز هم می‌خواهم بدانم که برای بیشتر دیده شدن استعداد های تازه چه اقدامی کردید یا قرار است انجام دهید؟

ما درباره تربیت نیرو در حوزه مستند فکر کردیم و برایمان مهم بوده که این چرخه ادامه پیدا کند. به‌صورت جزئی ما بچه‌هایی که فکر می‌کنیم مستعد هستند، کم نداریم. واقعیت این است که تعداد مستندسازان در کشور زیاد است. در این بین مستندسازان خیلی خوب و خوب کم هستند اما کسانی که دوسه تا کار ساختند و در گروه درجه سه و چهار قرار می‌گیرند زیادند. هر چقدر که اینجا بشود گروه سوم را به سطح دو و بالاتر برسانیم، بیشتر جواب می‌دهد تا این‌که مدام برنامه‌هایی را بسازیم و همه را دعوت کنیم که شرکت کنند، دوربین به آنها بدهیم و بگوییم کار بسازید. من چنین اعتقادی ندارم و به‌نظم در حوزه تربیت اول کشف معنا دارد، یعنی شما نمی‌توانید هرکسی را از خیابان بیاورید و با حضور بهترین اساتید مستند به او آموزش دهید. شما باید اول کشف کنید و بدانید که فلانی زمینه‌اش را دارد، بعد در حین کار می‌شود به او پروژه داد و همراهی‌اش کرد. این اتفاق در شبکه مستند از زمان آقای غفوری در حال رخ دادن است. ما هم حواس‌مان است خیلی از کسانی که در شهرستان‌ها هستند و نمونه کارهای جالب توجه دارند را جذب و حمایت کنیم.

منظورتان از حمایت چیست؟

به آنها پروژه می‌دهیم. من زمانی که در حوزه هنری بودم یک نفر مستندساز بود که اولین کارش خوب بود و همان‌موقع گفتم که ما به شما پروژه می‌دهیم به شرطی که خودمان تهیه‌کننده برای کار بیاوریم. در ادامه آن فرد در کنار

تهیه‌کننده‌ای که آمد، فیلمی ساخت که جایزه بهترین مستند سینما حقیقت را گرفت. پس حمایت یعنی شما به آنها پروژه دهید، حمایت مالی و حرفه‌ای کنید. یعنی ما هدایت می‌کنیم و تقریبا تهیه‌کنندگی را انجام می‌دهیم و با راهبری پروژه کار را به سرانجام می‌رسانیم.

علاوه بر اینها، از اولویت‌های اصلی محتوایی شبکه هم می‌گویید که هم مخاطب عام در جریان آن باشد و هم مستند سازان در جهت آن بتوانند اقدام بیشتری کنند.

استراتژی محتوایی و آنچه برای ما به‌عنوان یک اصل است، بحث امید و امیدآفرینی است. یعنی ما کاری که ممکن است امید مردم را ناامید کند، انجام نمی‌دهیم و سعی می‌کنیم از آن فاصله بگیریم. به لحاظ محتوایی هم مسائل کشور را در اولویت داریم؛ مثلا در حوزه اقتصاد و مبارزه با مفاسد، معضلاتی که وجود دارد، تولید داخلی یا بحث گردشگری و موارد مختلفی که هست، منتها محتوا یک موضوع است و فرم هم چیز دیگری است یعنی اگر اثری بهترین محتوا را داشته باشد اما فرم مناسب نه، یا زیر بار آن نمی‌رویم. از سوی دیگر اگر بهترین مستند دنیا باشد اما محتوا نداشته باشد هم با آن کاری نداریم. در حال حاضر هم ارتباط ما با مستندسازان خوب است و کسانی که واقعا در این حوزه فعالیت دارند با کم و کیف اهداف ما آشنا هستند.

شبکه مستند امروز مخاطبان عام‌تری نسبت به گذشته دارد و طیف گسترده‌ای از جوان تا پیر بیننده برنامه‌های آن هستند. با این حال می‌شود گفت این شبکه هنوز آن‌طور که باید دیده نشده و جا دارد تا بیشتر از اینها مورد توجه قرار بگیرد. برای این اتفاق برنامه‌ای ندارید یا به فکر تعامل با دیگر شبکه‌ها و تبلیغات بیشتر نیستید؟

چرا. فکر می‌کنم مستند در تلویزیون حتما ظرفیت بالاتری از این دارد و همه تلاشمان را هم اول برای بهتر شدن مستندها، دوم بهتر شدن پخش و سوم هم ارتقای تبلیغات می‌کنیم. من معتقدم در تلویزیون ابتدا باید به پخش فکر کنیم، چون مشکل ما در مستند تولید نیست و مساله اصلی‌مان دیده شدن کارهاست. آثار درجه‌یک بسیاری وجود دارد که مردم ندیدند و از آن طرف ما تمام انرژی خود را روی تولید گذاشته‌ایم. البته اینها به این معنی نیست که تولیدی نباشد، چون در این صورت بخشی هم

شفیعی در لوکیشن‌های شهر تهران، فرهاد آئیش اولین بازیگری است که حضور او در این پروژه تلویزیونی قطعی شده است. برف بی صدا می بارد عنوان سریالی سه فصلی است که در ده‌های ۶۰ تا ۷۰ و ۹۰ روایت می‌شود و اسامی سایر بازیگران این سریال نیز در اخبار آتی اعلام خواهد شد. این سریال ۲۵۰ قسمتی

وجود ندارد، اما من می‌خواهم بگویم به‌اندازه همان ظرفیت تولید باید به ظرفیت پخش و تبلیغات هم توجه کنیم. شما می‌بینید امروز شبکه‌های معاند با مستند‌هایشان به ما لطمه می‌زنند، نه گزارش‌ها و اخبارشان. در این زمینه هم متأسفانه، گویی باید برخی موضوعات را اول بی‌بی‌سی منتشر کنند تا ما بتوانیم درباره‌اش حرف بزنیم.

منظورتان محدودیتی است که در پرداخت به بعضی موضوعات وجود دارد؟

بله، گاهی ورود به بعضی از حوزه‌ها سخت است، اما تا بی‌بی‌سی وارد می‌شود، ما هم می‌توانیم به آن ورود کنیم منتها برای پاسخ دادن نه ایجاد جریان، یعنی یک حالت انفعالی. در صورتی‌که اساسا پاسخ دادن به عملیات طرف مقابل را من در رسانه متوجه نمی‌شوم. اگر خود رسانه جریان‌ساز نباشد، می‌بازد. جریان را ما باید اول شروع کنیم نه این‌که منتظر باشیم و ببینیم بی‌بی‌سی چه می‌گوید و بعد برویم جواب بدهیم. این اتفاق خیلی غلط است. ما دستان در بعضی حوزه‌ها به این معنا باز نیست و این به دلیل اختلاف سلیقه‌هاست، چون برخی کارشناسانی که اتفاق دلسوز هم هستند، معتقدند ورود به این حوزه‌ها خلاف مصالح کشور است.

مثل چه حوزه‌هایی؟

مانند برخی حوزه‌های جنگ و تاریخ انقلاب.

این منع‌ها درون‌سازمانی است یا از بیرون سازمان مطرح می‌شود؟

عمدتا از بیرون سازمان است که سازمان را تحت فشار قرار می‌دهد. یعنی واقعا به جهت آن‌که تلویزیون در خانه همه روشن است، گاهی جریان‌ی شکل می‌گیرد و اتفاقی رخ می‌دهد که به‌واسطه آن به تلویزیون فشار وارد می‌کنند. گاهی هم این فشار از سر دلسوزی است. از نظر من امروز تلویزیون واقعا تحت فشار است، البته بازهم می‌گویم این حرف‌ها در سطح من نیست و اینها تنها نظر شخصی من است. از سوی دیگر خیلی‌ها می‌خواهند امروز تلویزیون را با فشارهایی که ایجاد می‌کنند، از جسارت ببینازند و زمانی که این اتفاق رخ دهد، دیگر هیچ چیزی از تلویزیون نمی‌ماند؛ چون رسانه باید جسارت و جایگاه داشته و قوی باشد.

تلویزیونی قوی است که مدبرانه و شجاعانه وارد عرصه‌های مختلف شود. شما امروز نمی‌توانید بگویید من این حرف را نمی‌زنم بلکه باید فکر کنید چطور می‌شود آن را مطرح کنید. تا این

که محصول فیلم و سریال شبکه سه سیماست در زمانی حدود ۱۰ هزار دقیقه تولید شده و فصل اول و دوم آن که در دهه ۶۰ و ۷۰ سپری و در ۱۰۰ قسمت تولید می‌شود در حال حاضر جلوی دوربین رفته و فصل سوم این سریال که دهه ۹۰ را روایت می‌کند، هم اکنون در مرحله نگارش است.

صحبت مطرح می‌شود هم خیلی از کسانی که فکر می‌کنند ما جوان و خام هستیم، می‌گویند یعنی همه چیز بگوییم؟ نه، این‌طور نیست. کشور حرف‌های محرمانه و بحث‌هایی دارد که نباید گفته شود، قراردادهایی بسته شده که نباید افشا شود و این مسائلی که نباید حرفی از آن زده شود، اما در مواردی که شما در آن با رسانه‌های معارض رویه رو هستید، باید وارد شوید درست آن حرف را بزنید. بعد هم برخی فکر می‌کنند وقتی می‌گوییم شجاعانه یعنی حماقت وار چنین مسیری را برویم. منظورم از شجاعانه یعنی مدبرانه، شما نمی‌توانید بگویید من درباره اعدام‌های سال ۶۷ حرف نمی‌زنم بلکه باید بگویید چطور واقعیت این موضوع را برای مخاطب بگوی. اگر شما نسانید ده‌ها کار دیگر در این‌باره ساخته می‌شود. تا همین چند وقت پیش چقدر دست شما باز بود که درباره وقایع ۸۸ حرف بزنید؟ اما تا بی‌بی‌سی شروع به ساختن کرد، گویی مجوزش صادر شد. حالا بسازیم تا پاسخ بی‌بی‌سی را بدهیم. تلویزیون به نظر من سر این موضوعات مظلوم است. گرچه این به معنای عدم نقد کاستی‌ها نیست.

دوست دارید وقتی از شبکه مستند رفتید، این شبکه به کجا رسیده باشد؟

دوست دارم این شبکه آن قدر قدرت داشته باشد که مردم ببینند و قانع شوند. امروز نقاط قوت جمهوری اسلامی را می‌خواهند تبدیل به نقطه ضعف آن کنند. برخورد با منافقین که امروز حتی اپوزسیون هم از آنها دوری می‌کند نقطه قوت جمهوری اسلامی است. اگر مثلا امام می‌ایستاد و صبر می‌کرد تا منافقین هم از طرف مرزها و هم از داخل شورش می‌کردند و مردم را قتل‌عام و کشور را ویران می‌کردند، ما امروز چه می‌گفتیم؟ نمی‌گفتیم خب، نظام که اقتدار داشت باید جلوی اینها می‌ایستاد؟ حالا که نظام شر اینها را دفع کرد باید جواب پس بدهد؟ جنگ ۸ساله، سوریه، عراق و خیلی از اتفاقات دیگر نقطه قوت‌اند نه ضعف.

امیدوارم مخاطب، یک شبکه شجاع، مدبر و افق‌کننده را ببیند و متوجه شود به او احترام می‌گذاریم. تلویزیون خیلی جای مهمی است و باید در گردنه‌هایی که در کشور وجود دارد، بازیگر اصلی باشد. فکر می‌کنم اگر آن روز برسد و اغنای مخاطب میسر شود، خیلی کار سخت و بزرگی اتفاق می‌افتد و همه تلاشم را برای این فضا می‌کنم. ^۱

برنامه‌ریزی ویژه برای دوستداران حیات وحش

در مورد تولیدات شبکه هم باید گفت که مدتی است در فضا‌های مختلف از جمله تاریخی و آرشیوی برنامه‌های زیادی را می‌بینیم. اما خیلی‌ها با شنیدن اسم مستند یاد برنامه‌های حیات وحش می‌افتند. بخشی که طرفداران زیادی دارد ولی به خصوص نسخه ایرانی آن را کمتر می‌بینیم. در واقع می‌شود گفت هنوز تا حدی جای تولیدات مفصل‌تر در این زمینه خالی است. چه فکری برای این ماجرا شده است هم موضوع دیگری بود که مدیر شبکه درباره‌اش بیان کرد؛ یکی از افتخارات بزرگ تلویزیون و مراکز استان‌ها که به‌نظم واقعا بی‌نظیر است، بحث مستندهای حیات وحش داخلی است. اتفاقا این بخش جزو فضا‌هایی است که تعداد مستندسازان خوب در آن به نسبت ژانرهای دیگر بیشتر است. ما بسیار جدی روی بحث حیات وحش ایرانی فکر می‌کنیم و دوست داریم درباره آن کار بیشتری کنیم. در این مسیر با معاونت استان‌ها هم مذاکره و صحبت کردیم. معتقدم باید برای حیات وحش ایرانی سرمایه بزرگی گذاشت و این حلقه را ادامه داد چرا که این بخش هم مخاطب و هم آورده علمی و پژوهشی برای کشور دارد و هم راز مهمی در حوزه مستند است. به همین دلیل ما در مورد حیات وحش ایرانی و ساخت اثر در این فضا خیلی جدی هستیم. خود ما هم در حال حاضر مثل برنامه «حیات‌خانه ما» که فصل دوم این مجموعه است، تولیداتی را روی آنتن داریم و مجموعه حیات وحش ایران را در ۱۶ قسمت داریم که آماده پخش است.

درنگ

ما همیشه موضوعاتی داریم که گاهی اختلاف دیدگاه در آن وجود دارد، مثلا در حوزه تاریخی ممکن است دو روایت درباره یک موضوع مطرح باشند. این‌که با چه متر و معیاری تصمیم گرفته می‌شود مستند روایت الف پخش شود یا ب یا اصلا هیچ کدام؟ سوالی بود که یزدی در پاسخ به آن با اشاره به خط‌کشی که در بحث محتوا برای گزینش کارها وجود دارد، گفت: آن چیزی که از نظر ما اشکال محتوایی دارد این است که با منافع ملی، سیاست‌های انقلاب و سیاست‌های کلانی که رهبری هم گفتند در تضاد باشد. البته در همین بخش هم اختلاف وجود دارد و گاهی برداشت از حرف‌های رهبری هم حتی متفاوت است. در این بین بعضی‌ها می‌گویند مگر تلویزیون ملی نیست؟ در واقع ملی بودن به این مفهوم نیست که هر کسی هر چه می‌خواهد بگوید. گر چه خود من هم معتقدم آدم‌هایی که معتقد به منافع ملی و جمهوری اسلامی هستند، باید صدایشان در تلویزیون شنیده شود حتی اگر سلايق مختلفی داشته باشند. البته من سیاستگذار تلویزیون نیستم و تنها مدیر شبکه مستندم. با این حال وقتی کسی معاند دین و جمهوری اسلامی است، عقلانی و منطقی نیست که بگوید چرا نمی‌گذارد در این رسانه حرف بزنم. ملی بودن به معنای هرج و مرج نیست و بعضی‌ها با این عنوان برخورد کاریکاتوری می‌کنند. اما در سوی دیگر همان‌طور که گفته شد، وقتی کسی معتقد به اصل جمهوری اسلامی است حتما باید حرف‌هایش با وجود تمایزهایی که شاید با بقیه داشته باشد، شنیده شود و به نظر من در این حوزه هنوز ضعف داریم.

مکث

مکث